

Hoofdluizen :

Een plan van aanpak bij de bron

1. Waarom actie nodig?

- Luizen = overal en altijd aanwezig
- Uitroeiing is onmogelijk. Men kan wel verspreiding voorkomen.
- Snelle en correcte interventies in elke omgeving = enige kans op succes
- Gedeelde verantwoordelijkheid
- Luizen weg uit de taboesfeer

2. Mythes en misverstanden : blijven overal aanwezig

- Luizen springen van het ene naar het andere hoofd

Luizen kunnen niet springen, wel snel lopen.

- Luizen komen voornamelijk naar vuile hoofden

Nee, luizen bevinden zich bij voorkeur in een dichte haardos, die goed verzorgd is.

- Luizen gaan dood in het (zwem-)bad

Luizen kunnen niet zwemmen, maar overleven wel in water

2. Mythes en misverstanden : blijven overal aanwezig

- Luizen kunnen lang overleven zonder mensenbloed

Luizen leven max. 48 uur zonder bloed en verzwakken heel snel

- In een gezin waar iemand luizen heeft moet het beddengoed gewassen worden

Het nut hiervan is niet bewezen. Het is wel correct dat luizen water van 60 ° niet overleven

- Huis- en tuinproducten (azijn, ...) verwijderen luizen

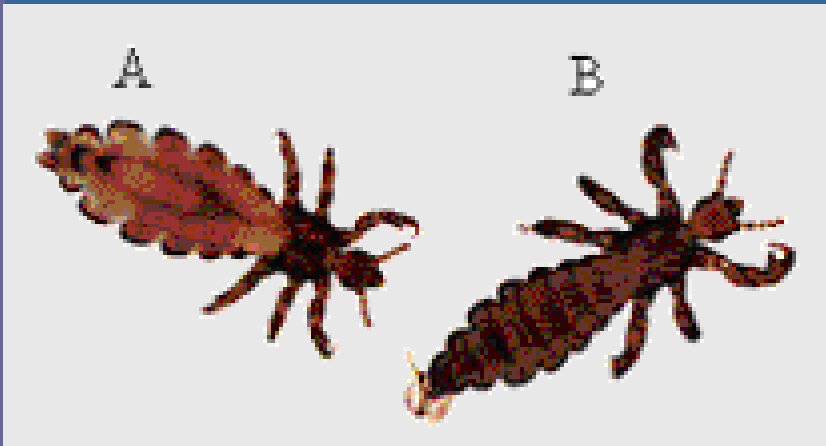
Keukenproducten en detergents zijn niet effectief

3. luizen:

a. Wat is hoofdluis?

- Langwerpig vleugelloos insecten
- Kunnen niet vliegen of springen
- Volwassen luis: 3 à 4 mm (jonge luizen zie je amper)
- Kleur: lichtgrijs - bruin
- 6 poten met klauwtjes
- Overleven enkel op mens
- Voeden zich 5 à 6 keer per dag met bloed

A= Vrouwelijke
B= Mannelijke luis

Nymfestadium en volwassen luis

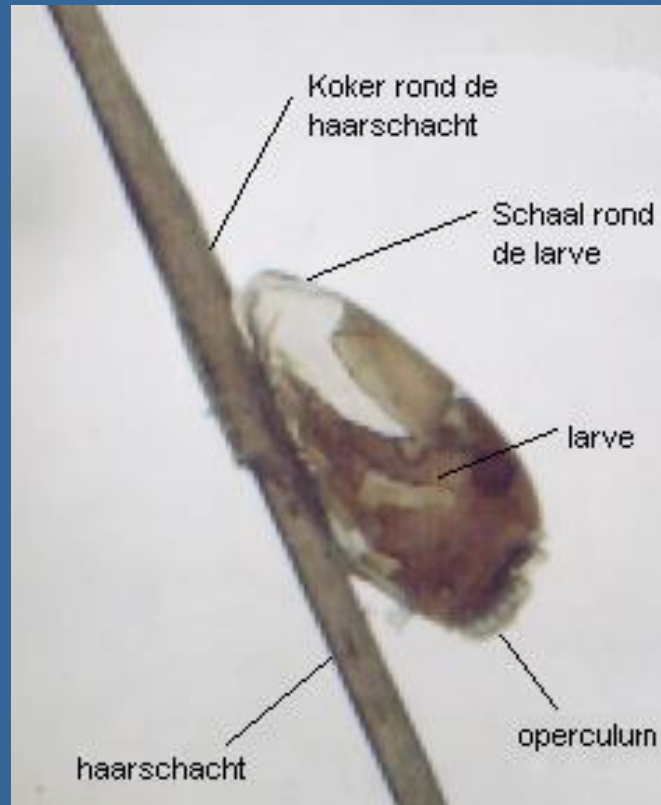
3. Luizen

b. van eitje tot luis

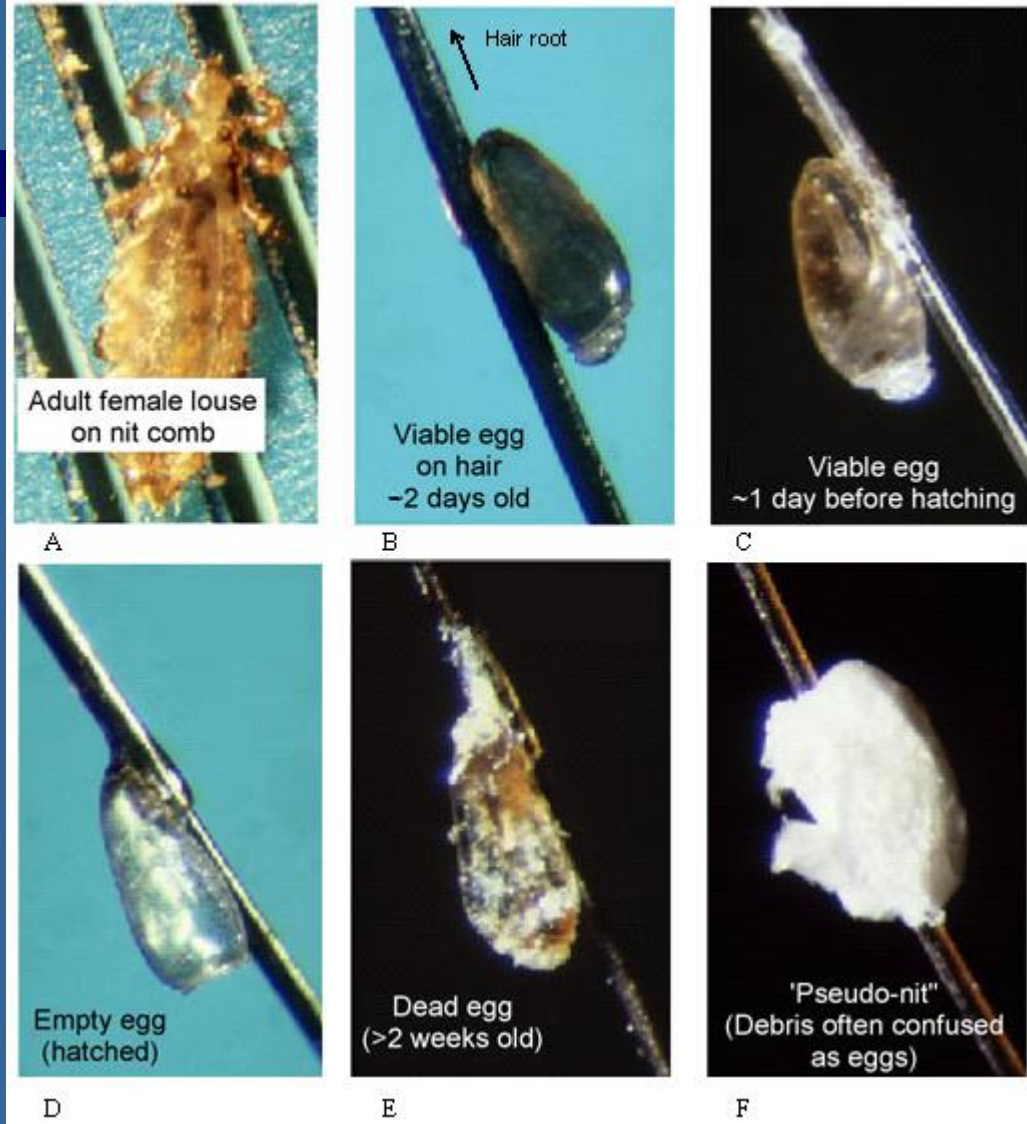
- Na bevruchting legt vrouwelijke luis ongeveer 6 eitjes per dag
- Eitje wordt met soort lijm aan haar vastgemaakt = neet (0,8 à 0,3 mm)
  - Neet met levende luis: geelwit tot parelmoer
  - Lege neet: helderwit
  - Neet met dode luis: zwart/bruin
- Na 7 à 10 dagen = larve breekt uit
- Na de volgende 7 à 10 dagen = ontwikkeling tot volwassen luis in 3 nymfenstadia

Uitvergroting van een neet

Herkennen van levensvatbare neten: moeilijk

3. Luizen

c. prevalentie

- Overal ter wereld
- Vooral bij kinderen 3 tot 12 jaar
- Weinig cijfermateriaal prevalentie België:
onderzoek met Nat-kam-test in Gent (2001):
prevalentie 8,9 %

4. Hoe krijg je luizen?

- Kruipen van ene naar andere hoofd tijdens contact (spelen, knuffelen)!
- Heel soms besmetting via voorwerpen (muts, sjaal, kam, lakens)

5. Op onderzoek

a. heb ik luizen of niet?

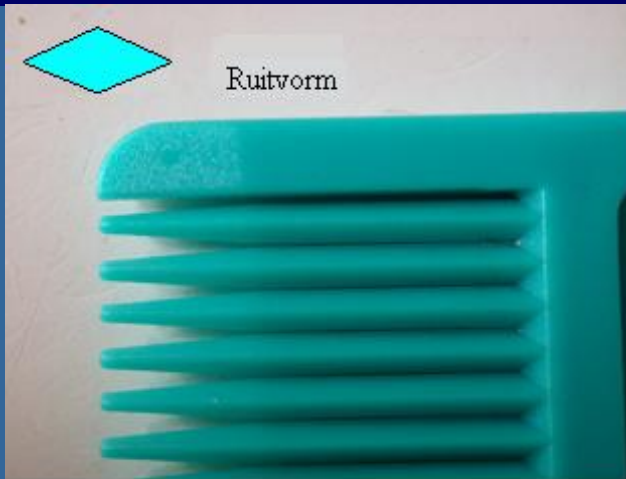
- Vaak geen klachten (slechts 1/5 kinderen jeuk)
- Regelmatig zoeken naar :
  - Levende luizen !
  - *Eventueel naar levensvatbare neten*
(echter: onderscheid dode en levende neten moeilijk te zien!)
- Detectiemethoden:
  - Nat-kam-test (beste methode) !!!
  - Droog screenen
  - Visuele inspectie (wordt niet aanbevolen)

5. Op onderzoek

b. Keuze van een goede kam!

- Afstand tanden
  - 0,2 à 0,3 mm
- Vorm tanden
  - bij voorkeur hoekig op doorsnede
- Materiaal:
  - Let op!
    - te flexibel: plooien
    - Te weinig flexibel: afbreken
- Levensduur
  - Regelmatig kam controleren op slijtage

Kam met ruitvormige tanden

Kam met tanden op ongelijke afstand

6. Behandelen

a. Hoe ?

- Behandelen met producten
  - Malathion 0,5%
  - Permethrine 1%
  - Pyrethroïden (depallethrine 0,66% + piperonylbutoxide 2,64%)
- Nat-kam-methode
  - Cfr. Nat-kam-test
  - Om 3 à 4 dagen (gedurende 2 weken)

6. Behandelen

b. gelukt of niet gelukt?

- Behandeld met producten
  - Na 7 dagen controleren
    - Nog luizen: terug behandelen
    - 7 dagen later nog luizen: ander product of NKM
- Behandeld met nat-kam-methode
  - na dag 14 (4e kambeurt):
    - nog luizen: nat-kam-methode verder zetten of overschakelen op behandeling met product

6. Behandelen

c. Waarom mislukt?

- Product onvoldoende werkzaam
- Verkeerd toepassen van product
- Luizen zijn resistent tegen product
- Slecht toepassen van NKM of slechte kam
- Men denkt dat er nog luizen zijn omdat kind jeuk heeft (psychogeen)
- Men denkt dat er nog luizen zijn omdat er nog neten zijn (hoewel er geen luizen meer zijn)
- herbesmetting

6. Behandelen

d. Alternatieve behandeling

- azijn, mayonaise, vaseline, ...
  - Geen studies $\Rightarrow$ niet aanbevelen
- Onderzoek bezig naar essentiële oliën
  - Te vroeg voor conclusies
- Elektrische luizenkam
  - Geen studies $\Rightarrow$ niet aanbevelen

7. Hoe luizen voorkomen?

- Controleren van alle gezinsleden
- Iedereen tegelijk behandelen
- Melden op school, kinderdagverblijf, ...
- Vermijd gebruik elkaars muts, kam, ...
- Wat met mogelijk besmette voorwerpen:
(hoewel besmetting op die manier zeldzaam is)
  - Neten en luizen met tandenstoker uit kam
  - 30 sec in water $\geq 60^{\circ}\text{C}$
  - 15 min in droogkast 70°C
  - Enkele dagen in diepvries
  - 14 dagen in afgesloten plastic zak

8. Veel luizen – één aanpak :

a. De Vlaamse luizenstandaard

- Strategische aanpak gedragen door een breed ‘luizenforum’ van Vlaamse partners
  - onderwijs
  - gezondheidszorg
  - ziektepreventie en gezondheidspromotie
  - jongeren- en gezinswerk
  - enz.
- Wetenschappelijk onderbouwd door een academisch adviescomité vanuit de verschillende Vlaamse universiteiten : een éénduidig advies !

8. Veel luizen – één aanpak :

b. bestrijders

- Ouders zijn ontzettend belangrijk
- Juist geïnformeerde kinderen reageren snel
- Iedereen in de omgeving (gezondheidswerker, leerkracht, kinderopvang,..) heeft een eigen taak

8. Veel luizen – één aanpak :

C. Samenwerking! de sleutel tot succes

- Wie let op?
(alertheid, info en vorming)
- Wie mag/moet screenen?
(ethiek en bevoegdheid)
- Wie mag/moet behandelen?
(verantwoordelijkheid en reglementering)
- Hoe loopt dit alles snel en effectief?
(plan van aanpak: taakverdeling!)

8. Veel luizen – één aanpak :

d. Goede afspraken maakt goede partners

- Tussen bijvoorbeeld :

CLB-medewerkers, onthaalmoeders/vaders, apothekers, huisartsen, leerkrachten, ouders, gezondheidsinspectie, wijkgezondheidscentrum, leerlingen, naschoolse opvang, gemeentelijke gezondheidsdienst, lokale televisie, Logo (lokaal gezondheidsoverleg), welzijnswerkers, buurtcentra, mutualiteiten, kind en gezin, en veel anderen.

8. Veel luizen – één aanpak :

e. een voorbeeld: neem nu ... ouders

Rol

- Onmiddellijk waarschuwen in de school, kinderopvang,...
- correct en regelmatig nakijken
- Snel en volgehouden behandelen met een effectieve methode
- Zorgen voor een bespreekbare en positieve sfeer rond luizen thuis

8. Veel luizen – één aanpak :

e. een voorbeeld: neem nu ... ouders

Suggesties

- Informatie goed lezen en opvolgen
- Een gewoonte van maken om preventief na te kijken (vb na bad)
- Nat-kam test aanleren
- Afspraken met kinderen maken

8. Veel luizen – één aanpak :

e. een voorbeeld: neem nu ... ouders

Ethische reflecties

- Wat met kinderen die vrezen uitgelachen te worden ?
- Mogen ouders helpen bij het controleren van kinderen op school ?
- Verantwoordelijkheid om gevraagde behandelingen uit te voeren

9. Tot slot:

Een verwittigd luizenbestrijder is er twee waard!

Geef dus zelf de start voor een Plan Van Aanpak :

- Bijvoorbeeld op schoolniveau : contacteer oudercomité, CLB, directie, betrokken leerkrachten, leerlingenraad,.. om met de correcte info van de luizenstandaard een voorstel tot project te maken. Andere partners (vb mutualiteiten) kunnen later betrokken worden.
- Bijvoorbeeld in de stad of gemeente : contacteer gemeentelijke gezondheidsdienst of het bevoegd Logo om een lokaal netwerk op te starten(met vb kind en gezin, scholen, apothekers, ..)

**10. cijfers en feiten, suggesties,
goede voorbeelden, adressen,
werkmaterialen of vragen :**

www.vlaanderen.be/luizen